

عنوان تحقیق:

آسیب شناسی برنامه های ماهواره بر تضعیف بنیان خانواده از لحاظ فرهنگی و اقتصادی اجتماعی

نام استاد:

استاد تقی پور

نام پژوهشگران:

طاهره عظیمی، سمیرا رحیمی آشتیانی، مریم حضرتی، آزاده گویا، الهه قنبری

نام واحد آموزشی:

مدرسه امام خمینی (ره) شهرستان آشتیان

سال تحصیلی:

۹۵-۹۶

چکیده:

گسترش و تأثیر های روزافزون رسانه های قدرتمند ارتباط جمعی در سال های اخیر، در حیات بشری ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را به دنبال داشته است. ماهواره، یکی از رسانه های قدرتمند ارتباط جمعی به شمار می آید. پیدایش رسانه ها در عصر حاضر کار کردهای خانواده ها و سبک زندگی آنان را دچار دگرگونی قرار داده است. این وسیله، به دلیل ویژگی های منحصر به فرد خود، قادر است پیام های تصویری را به دورترین نقاط جهان انتقال دهد و تعداد بی شماری از افراد را در سرتاسر دنیا تحت تأثیر قرار دهد. در مورد آسیب شناسی نهاد خانواده یکی از محورهای مهم، بررسی آسیب های ناشی از تحولات خانواده با محوریت ماهواره است. تحولاتی که خود منشاء بروز دگرگونیهایی در نوع روابط و ارزش های خانوادگی و رفتارهای اجتماعی می باشند. در این مقاله پژوهشگر به بررسی مهمترین آسیب های ماهواره بر خانواده ها و رفتار آنها پرداخته و راهکارهایی جهت مقابله و کاهش تهدیدات آن در ابعاد اجتماعی، فرهنگی، و... ارائه داده است. هدف از بررسی این موضوع پایبندی به سبک زندگی اسلامی در برابر تهاجم غرب و جلوگیری از تأثیر رسانه ها و اهداف شیطان صفت غرب و شرق بود.

کلید واژه :

آسیب شناسی ، خانواده ، ماهواره ، بنیان

فهرست:

فصل اول

معرفی و بررسی پدیده ماهواره

- ۱- ماهواره چیست؟-----
۶-
- ۲- گونه شناسی انواع ماهواره-----
۶--
- ۳- متولیان شبه های ماهواره ای چه کسانی هستند؟-----
۷--
- ۴- چگونگی ورود ماهواره به ایران و درصد مخاطبان آن-----
۷---

فصل دوم

آسیب ها و پیامدهای شبکه های ماهواره ای

- ۱- بررسی برنامه های ماهواره از لحاظ اقتصادی-----
۹--
- ۲- بررسی برنامه های ماهواره از دیدگاه فرهنگی-----
۱۰--

فصل سوم

ماهواره از منظر دین

۱-استناد آسیب های ماهواره از منظر دین

۱۵-

۲-نظر مراجع عظام راجع به استفاده از ماهواره

۱۶-

فصل چهارم

اصول و راهکارهای مقابله با جنگ رسانه ای دشمن

۱-رسالت اصلی مسئولان فرهنگی

۲-خوداری نمودن از برخوردهای فیزیکی و محدودیت آفرینی در استفاده از ماهواره

۱۷-

۳- تلاش برای رشد فرهنگ اسلامی در جامعه

۱۷-

مقدمه

خانواده در تمام فرهنگها کانون شکل گیری هویت فرد است. هیچ فردی جدا از خانواده اش قابل تعریف نیست و خانواده رکن اصلی سازنده ی فرد و شخصیت اوست. (ثنایی ، ۱۳۷۹). خانواده واحدی است که بر اساس ازدواج پدید می آید و از آغاز پیدایی خود ، همچون حریمی امن ، زندگی انسان را در بر گرفته است. اما این سیستم نیز مانند هر سیستم دیگری دستخوش حوادث تلخی می شود و همیشه در امان و به دور از تهدید نیست. در روند پر شتاب جهانی، تکنولوژی ارتباطی با سرعتی غیر قابل تصور پیشرفت نموده و چهره جهان را دگرگون کرده است عنصر شاخص و تأثیر گذار بر این روند تحول و دگرگونی، تکنولوژی است که در عرصه رسانه ها، هر روز جلوه تازه تر و بدیع تری پیدا می کند. تکنولوژی ارتباطی این امکان را فراهم کرده است که انسانها بدون واسطه دیگران با یکدیگر سخن بگویند، ارتباط برقرار کنند، از افکار و دیدگاه های هم مطلع شوند و بر یکدیگر تأثیر بگذارند. پایه های هر جامعه ، ریشه در ارزشها و نظام عقیدتی آن دارد. بنابراین برای تضعیف هر جامعه ، کافی است تا فرهنگ آن را تضعیف کرد. با این کار افراد جامعه از خود بیگانه شده و برخلاف آنچه که حقیقت فرهنگی آنها را تشکیل می دهد ، رفتار می کنند. امروزه شیوه های ضربه زدن به فرهنگ و هویت ملی یک کشور تغییر یافته و دشمنان سعی می کنند از طریق جنگ نرم افزاری به فروپاشی بنیان خانواده نایل آیند. شبکه های ماهواره

ای با حضور در خانه ی ایرانیان به خصوصی ترین حوزه های زندگی آنان دسترسی پیدا کرده و با نمایش مناسبات و روابط ناسازگار با زندگی ایرانی الگوهای مختلف زندگی خانوادگی را معرفی می کنند. بر این اساس مهمترین اثر ماهواره متوجه مهمترین بنیان اجتماع است و آسیبهای آن در گام اول متوجه خانواده ها و اعضای آن است.

در فصل اول سعی کرده ایم تعریف مختصری از ماهواره و گونه های مختلف آن ارایه دهیم و همچنین اشاره ای به صاحبان اصلی شبکه های ماهواره و اهداف شوم آنها و نحوه ورود ماهواره به ایران را بازگو کرده ایم

فصل دوم مقاله اختصاص به آسیب ها و پیامدهای اقتصادی و فرهنگی ماهواره دارد تا مخاطب بر ابعاد تاثیرات آن آگاهی داشته باشد

از آنجاییکه دین مبین اسلام کامل ترین روش زندگی را ارایه می دهد و همه جوانب آن را مورد بررسی قرار می دهد لذا در فصل سوم به بررسی برنامه های ماهواره طبق آیات و روایات و همچنین حکم شرعی این برنامه ها از نظر مراجع عظام شیعه پرداخته ایم. در فصل آخر هم به ارایه راهکارهایی جهت مقابله با آسیب های این برنامه ها و تقویت جبهه خودی در مقابل این هجمه رسانه ای عرضه شده است

پیشینه

پیش از آن که در دهه ۱۹۵۰ بشر وارد فضای بیرون از زمین شود، انسان برای دستیابی به اطلاعات مختلف از دنیای اطراف خود به شیوه های گوناگونی متوسل میشد که برای ما هم اکنون بسیار ابتدایی به نظر می رسد. روزگاری انسان ها از بالای کوه ها و تپه ها و مناطق مرتفع اوضاع را زیر نظر داشتند صدها سال بعد بالن اولین شیء ساخت دست بشر بود که توانست انسان را به آسمان ببرد. چند سال پس از اختراع هواپیما توسط برادران رایت، در جنگ جهانی اول برای نخستین بار از هواپیما برای بمباران مواضع دشمن و همچنین کسب اطلاع از موقعیت نیروهای دشمن استفاده شد. اما حدود ۴۰ سال پس از پایان جنگ جهانی اول بشر توانست نخستین شیء دست ساز خود را به مدار زمین ارسال کند. ماهواره شیء دست ساز بشر است که همچون یک ماه در مدار زمین در گردش است.

در چهارم اکتبر ۱۹۵۷ نخستین شیء ساخت دست بشر با نام اسپوتنیک ۱ به فضا پرتاب شد. اسپوتنیک ۱ حاصل تحقیقاتی بود که دانشمندان علوم فضایی شوروی از سال ۱۹۵۵ آغاز کرده بودند. اولین شیء ساخت بشر توسط یک موشک به مدار زمین پرتاب شد. اولین قمر مصنوعی بشر به اندازه یک توپ بسکتبال و وزن آن حدود ۸۳ کیلوگرم بود. اسپوتنیک ۱ دارای دو فرستنده

بزرگ انسانی با ارزشهای اسلامی هستیم . و اگر امروز کمبود نیروی انسانی هست ، به خاطر همین است که افکار به آن طرز تفکر عادت کرده است ؛ لذا ساختن تئاتری که مطابق با اخلاق انسانی - اسلامی باشد، زحمت دارد . و سینما هم اگر بخواهد چنین باشد، نیازمند به صرف مدتها وقت است و هرگز در متن سینما و تئاتر نوشته نشده است که باید مرکز فساد باشند.

و موارد بسیاری دیگر...

نتیجه

عصری که در آن قرار داریم، عصر ارتباطات و عصر سلطه پدیده رسانه بر زندگی انسانهاست. بی گمان برنامه های رادیویی و تلویزیونی موفق شده اند افکار و عقاید انسان های بی شماری را دستخوش تغییر سازند. تمدن غرب برای ترویج اهداف شوم خود اقدام به تأسیس هزاران شبکه رادیویی و تلویزیونی کرده است که به صورت شبانه روزی برنامه های گوناگونی را با این هدف پخش می کنند. متأسفانه دست یابی به این شبکه ها در کشور ما به سادگی امکان پذیر است؛ زیرا امکان تهیه تجهیزات دریافت برنامه های ماهواره ای با سهولت و قیمت نازل فراهم آمده است. باید توجه داشت که وقتی سخن از ماهواره به میان می آید، ابتدا مسائل ضد فرهنگی آن جلب توجه می کند، سپس مسائل سیاسی، علمی و ورزشی ایفای نقش می کنند. بر اساس تحقیقات به عمل آمده تمامی این شبکه ها، با وجود هدف ها و سلیقه های گوناگون، در هجوم به مبانی دینی به طور جدی اشتراک دارند و هر کدام با مأموریتی خاص به مقابله با اسلام و خانواده های ایرانی برخاسته اند. این هجوم چه آرام و چه خاموش آغاز شده باشد، اکنون شکل وسیع و جدی تری یافته است و بسیار حساب شده، اصول و پایه های اعتقادی مردم را هدف قرار داده و با دقت ماهرانه ای تمام گروه های مختلف جامعه را در بر گرفته است. امروزه جوانان زیادی مدتی از شبانه روز خود را به تماشای برنامه های ماهواره اختصاص می دهند و همین امر سبب سستی نظام بیشتر خانواده های ایرانی شده است برنامه های ماهواره ای زمینه ساز مفاسد اخلاقی و اجتماعی است و بیشتر از آنکه برای نسل امروز و به طور کلی مفید باشد خطرناک و مضر است.

واقعیت است که ماهواره همچون دیگر ابزار بشری می تواند به آرمان های تعالی بخش انسان ها و جوامع خدمت یا خیانت کند؛ زیرا قابلیت برنامه های ماهواره ای به گونه ای است که به یک اندازه می توان از آنها بهره برداری مطلوب یا نامطلوب کرد

وظیفه طلاب در پیش گیری از آسیب های ماهواره :

روش تربیتی در مسایل مذهب به کلی باید متفاوت از گذشته اعمال شود. در زمان پدران ما جاذبه ها و عناصر دلربایی که فرا روی ما قرار داشت بسیار اندک بود با کمی مراقبت پدران و مادران سلامت اعتقادی و التزامات عملی جوانان تامین می شد ولی امروز باید مذهب را در کنار مقوله هایی دیگر که جوان را به سوی خود می کشاند در نظر گرفت. باید شور آفرینی و جاذبیت و نشاط

روحي و رواني و مباني عملي و عقيدتي و علمي مذهب را چنان كه از متن و بطن تفكر و نظام اسلامي برمي خيزد با گشاده رويي و مهرباني و بهره مندي از تمامي اصول رواني و با برخورداری از نظري فراخ و بلند و انعطاف پذيربه جوان عرضه كرد. در نشان دادن ارزش هاي ضد انساني غرب از گزافه گويي و مطالب غير واقعي بايد جدا اجتناب كرد و بايد با روشهاي مناسب به جوان فهماند كه ارتقا سطح زندگي انسانها در غرب مديون سلامت اخلاق باقي مانده از تعليمات مذهبي بوده است نه علم و صنعت و شيوه هاي حكومتي. ص ۱۵۷

هيأت هاي مذهبي و مراسم موسمي و سازمان هاي عام المنفعه اگر بتوانند روح و جسم سازماني خود را باشرایط روز و نیازهای متحول و نو شونده هماهنگ سازند و قدرت جذب نوباوگان و جوانان را پيش از پيش فراهم آمدند ابزاری كار آمد و موثر در حفظ سلامت ارتباطی انسانها خواهند بود.

تحكيم نظام خانواده و كم كردن فاصله میان پدران و مادران به لحاظ عقايد و سلايق و بينش ها و آشنایی هر کدام باشرایط ویژه روحی و اجتماعی يكدیگر مهم ترين عامل حفظ تعادل جاری در کودکان و نوجوانان خواهد بود.

-تكنولوژی معاصر و نیز رسانه های ارتباط جمعی خود را به صورت جز و عناصری از محیط زیست انسانی به ما تحميل کرده اند كه سلامت درونی جامعه و ارتباط مستمر و سالم ارگانهای آن بايكدیگر ضامن حفظ و برقراری تعادل خواهد بود.

-تلاش برای زندگي بهتر ولو به بهای قبول ظلم و نابرابری مبنای زندگي غرب است و تلاش برای حصول و وصول به كمال و حقيقت ولو به قيمت تحمل و قبول رنج و محرومیت مبنای بينش در زندگي هدفدار است. تلاش برای رسيدن به آن درجه از رشد معنوی كه ضامن سعادت ابدی در حیات بعد از ممات گردد اصل بنيانی ارزش غایی در اندیشه ماست و گذران روزگار توأم بالذت و ارضا اميال جسمی و حیوانی مبنای زندگي در جهان خارج از دیار ماست.

این مطالب و مقولات كه خوشبختانه به اندازه کافی در آثار بزرگان قدیم و جدید بدان پرداخته شده است باید بازبان روز و در خور فهم و درك سطوح مختلف بویژه نوآموزان و دانش آموزان دوران متوسطه بیان گردد نکته شایان اهمیت در این آموزش آن است كه باید مخاطب ها را فقط آن عده افراد نپنداشت كه با مذهب خو گرفته اند و از خانواده های اصیل و پایبند به ضوابط مذهبی برخاسته اند گر چه در همان گروه هم باید این اعتقادات را از حالت موروثی و تربیت های خانوادگی و عادت به التزامات به حوزه شعر و خود آگاهی و تعهد اجتماعی آنان منتقل كرد.

مساله مهم دیگر در حفظ تعادل جاری جوشش و تكاپو و گریز از اتغال است. بدن سالم ممكن است با زیست درهوای سالم و عدم تحرک و عدم مواجهه با جهان خارج نیاز به عكس العمل دفاعی نداشته باشد ولی اصل مهم حفظ سلامتی و مراقبت از بهداشت و حفظ تعادل ارتباطی و جاری در كوشش و تلاش و جوشش های اجتماعی و خروش های تحرکی است

ممانعت از ارتباط جوانان با هم نوعان خود و فراهم نساختن امکان تماس و مواجهه با جهان خارج
دلیل و عامل حفظ سلامتی روحی و روانی و دماغی آن ها نخواهد بود. ص ۱۶۷ و ۱۶۸

تهدیدهای جدی خارجی زمانی باموفقیت خنثی می شود که تهدیدی در داخل متوجه جامعه جوان
ما نباشد در کل برای برون رفت از معضل کنونی باید:

۱- با یک حرکت جمعی به ریشه یابی مشکلات فرهنگی و عقیدتی نسل جوان پرداخت. این مهم
باید با مشارکت کارشناسان و عالمان متخصصین امور روان شناختی و تربیتی انجام پذیرد.

۲- علمای روشن ضمیر دینی و روحانیون آشنا و آگاه به مقتضیات زمان باید اصول راهنمای
آموزشهای دینی را براساس نگرش و بینش اسلام نابی که بنیان گذار جمهوری اسلامی ناجی و
مروج آن بود تدوین نمایند و آثار منتشر شده از شهید مطهری منابع و مأخذ بسیار خوبی برای این
منظور میباشد.

۳- باتفکیک اندیشه دینی از عاطفه دینی راه و رسم تعمیق هر کدام را با بهره گیری از فلسفه و
عرفان و علوم جدید و نیز استفاده از تمامی مظاهر و جلوه های هنر اعم از موسیقی و تاتر و سینما
و... مشخص و تبیین نموده و در اختیار رسانه های ارتباط جمعی و نیز نهادهای آموزشی قرار داد.

۴- تنگ تظری های مقدس مآبانه و خشک سری های متحجرانه باید یکسره از منظر و مرآی نسل
جوان کنار رود.

۵- شکاف موجود و اجتناب ناپذیر میان پیروان سنت های دیرین و طالبان مدرنیته نباید به
خصوصیت وجدال منتهی شود هیچکدام نباید برای تحقق بنیان های فکری و عملی خود از ابزار
حکومت و رانت های قدرت بهره جویند و اعمال سلیقه های فردی در امور اجتماعی و تحمیل
جابرانه مرام فردی به عنوان راهکار اجتماعی جز به تعمیق شکاف موجود منجر نخواهد شد.

۶- دنیای موجود دنیای ارتباطات است تحولات و تطورات اجتماعی شتابی سر سام آور پیدا کرده
است. نمی توان در حال و هوای روزگار گذشته نفس کشید و انتظار توقف چرخ زمانه را داشت
جوانان قدرت انطباق خود را باشتاب تحولات پیدا کرده اند و این انطباق پذیری لزوماً به معنی
گریز از دین و ارزشهای دینی نیست. روحیه چنین جوانی با رسم و رسومات گذشته ناسازگار است.
این واقعیت را نباید فاجعه خواند و فریاد و احسر تا و واسلاما سر داد.

ارزش های ملی و دینی و فرهنگی باید دوباره و سه باره مورد باز بینی و باز خوانی قرار گیرند آن
چه اصل است و اصیل باید بازبان روز بیان شود و آنچه با معیارهای عقلی و اصول تحول ناسازگار
است به موزه های آداب و رسوم سپرده شوند.

۷- اصول و آموزه های ثابت دینی را باید از رسم و رسومات نسل های گذشته و سنن ناسازگار
باشتاب زمانه و آداب قومی و ملی جدا ساخت.

نباید به بهانه حفظ آداب و رسوم با دست آوردهای تحولات علمی و صنعتی جدید که هیچ گونه مغایرتی با مبانی و ارزش های اصیل مذهبی ندارند به مخالفت برخاست و به تکفیر و تفسیق جوانان روی آورد.

۸- از راه و رسم ارباب و تهدید و تحقیر و تنبیه و از شیوه های خشن و آمرانه و سلبی و خصومت آفرین که با روحیه مهر طلبی و زیبا پسندی و آزادیخواهی غریزی جوانان مغایر است باید یکسره دوری گزید.

۹- تفهیم این مطلب به جوانان که پیشرفت و تکامل جز با حفظ ریشه های هویت ساز فرهنگی و استواری بر مبنای انسان ساز دینی و پای بندی :ارزش های متعالی الهی حاصل نمی آید.

اگر اصل قرآنی لااكره فی الدین در آموزش های فردی و دسته جمعی مورد عنایت قرار گیرد و با نشان دادن سره از ناسره کار تبلیغ و ترویج خاتمه یافته تلقی گشته و ما بقی به اراده و اختیار جوانان وانهاده شود بدون شك کار تربیتی موفقیت آمیزتر خواهد بود. ص ۵۷-۶۰

منبع: کتاب طلوع ماهواره افول فرهنگ چه باید کرد / چاپ هفتم / نوشته دکتر صادق طباطبایی / نشر تهران / اطلاعات / ۱۳۸۴

منابع

امانلو، حسین، بشقاب های سمی، فر آهنگ اندیشه، چاپ سوم، تهران، تابستان ۱۳۹۳

عباسی ولدی، محسن، بشقاب های سفره پشت بام مان، انتشارات جامعه الزهرا، چاپ

دوازدهم، قم، بهار ۱۳۹۳

مجله شمیم یاس، شماره ۴۰، تیر ۱۳۸۵، دجال مدرن / نقش رسانه های جمعی در به انحراف

کشاندن جوانان

سایت تبیان، www.tebyan.net

سایت راسخون، www.rasekhoon.net

سایت حوزه دات نت، www.hawzah.net